

Strategies of researchers at Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences to improve their H index

در محیط رقابتی دانشگاه، ارزیابی شایستگی محققان و دانشگاه‌های آنها از جنبه علمی بودن انتشارات ایشان ضروری است. البته این ارزیابی به دو عامل یعنی بهره‌وری و میزان تأثیر نشریات بستگی دارد. در حالی که می‌توان بهره‌وری را با شمارش نشریات سنجید، ارزیابی تأثیر تحقیقات اغلب به تعداد استنادات دریافت شده بستگی دارد (بارتنک و کوکلمانز، 2011). به علت تأثیر استناد بر سیستم رتبه‌بندی دانشگاه‌های آموزش عالی (THE)، بیشتر محققان اکنون به دنبال برخی از تکنیک‌های مفید برای افزایش امتیاز استنادی خود هستند. استناد به نشریات پژوهشی یک شاخص کیفی است، که هم برای نویسنده و هم برای دانشگاه وابسته مهم است (جونز و ایوانز، 2013).

مشهورترین شاخص برای تأثیر محققان، تحت عنوان شاخص اچ شناخته شده است. هیرش (2005) شاخص اچ را به عنوان شاخصی برای سنجش بهره‌وری محققان، با ترکیب دو پارامتر، یعنی تعداد مقاله‌ها و تعداد استنادها، پیشنهاد کرد. بیشتر پایگاه‌های استنادی مانند Scopus، Clarivate analytics و Google scholar از شاخص اچ برای نمایش مشخصات محقق استفاده می‌کنند.

اکثر محققان بر اساس انتشارات و همچنین تعداد استنادهایی که انتشارات آنها دریافت می‌کنند، ارزیابی می‌شوند. در حقیقت، شعار 'منتشر کن و گرنه نابود میشی'، که زمانی نشان می‌داد برای موفقیت در حرفه آکادمیک کار نشر به چه میزان مهم و استرس‌زا است، اکنون به 'کاری کن به کارت استناد بشه و گرنه کسی صداتو نمیشنوه' تغییر یافته است. بنابراین، این امر محققان و کادر علمی دانشگاه‌های مختلف جهان را تحت فشار قابل توجهی قرار داده است. این فشار به ویژه در کشورهای غیر انگلیسی‌زبان که انتشار به زبان انگلیسی دارای اولویت بالایی است، خیلی بیشتر است و آنچه این کار را به مراتب مشکل و پیچیده‌تر میکند این است که چگونه سایر مقالات علمی را ترغیب به ارجاع دادن به اثر علمی خویش کرد.

کشور ایران مثال خوبی در این زمینه است. با توجه به تحریم‌های بی‌سابقه اعمال شده علیه ایران، محدودیت‌های دانشمندان ایرانی در دسترسی به منابع، ایجاد ارتباط با همکاران خود در کشورهای انگلیسی‌زبان و محدودیت‌های ویزا در هنگام سفر به کشورهای انگلیسی‌زبان (ریاضی، 2009)، محققان ایرانی را در افزایش استناد به آثارشان دچار مشکل میکند.

این نقطه ضعف نه تنها مربوط به مشکلات زبانی و عدم کفایت در نوشتن و صحبت به زبان انگلیسی است، بلکه منعکس‌کننده شرایط فرهنگی اجتماعی و اقتصادی ایران است (منبعاتی و جلیلی فر، 2018). علیرغم این، پژوهشگران و محققان ایرانی تمام تلاش خود را برای عقب‌نماندن از قافله و افزایش شاخص اچ‌شان تا سطح قابل قبولی در جهان انجام داده‌اند. براساس گزارشی از پایگاه استنادی Clarivate analytics، در سال 2020، درست مانند سال 2019، 12 محقق برتر ایرانی در لیست محققان پر استناد در جهان بودند. سوالی که در اینجا مطرح می‌شود این است: چگونه برخی از دانشمندان و محققان ایرانی با وجود همه چالش‌هایی که در بالا ذکر شد، موفق به دستیابی به این مهم می‌شوند. پژوهش حاضر به بررسی این موضوع می‌پردازد.

در حقیقت برای درک اینکه دانشمندان ایرانی چگونه شاخص اچ خود را افزایش می‌دهند، مطالعه ما سعی دارد پاسخ سوالات زیر را ارائه دهد:

• پژوهشگران ایرانی چه برداشتی از شاخص اچ و افزایش آن در انتشار مقالات خود در مجلات بین‌المللی انگلیسی دارند؟

• از چه راهبردهایی برای افزایش شاخص اچ خود استفاده می‌کنند؟

• آنها در روند افزایش شاخص اچ با چه مشکلاتی روبرو هستند؟

• انتشارات آنها چگونه تحت تاثیر فرایند ارتقا شاخص اچ قرار میگیرد؟